مانگی ڕەمەزان

فەزڵەکانی ، حوکمەکانی ، ئادابەکانی

﴿بە کورتی و پوختی﴾

لە بڵاوکراوەکانی

ماڵپەڕی بەهەشت و وەڵامەکان

ba٨.org

walamakan.com

تەفسیری نوور

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ ، وَنَسْتَعِيْنُهُ ، وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوْذُ بِاللَّهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا ، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ ؛ فَلا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلْ ؛ فَلا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ ، وَرَسُولُهُ ... أَمَّا بَعْدُ :

بە بۆنەی هاتنی مانگی پیرۆزی ڕەمەزانەوە وەکو ستافی ماڵپەڕی وەڵامەکان بە کورتی **((فەزڵ و حوکم و ئادابەکانی مانگی ڕەمەزان))** تان لەم نامیلکەیەدا پێشکەش دەکەین بە هیوای ئەوەی سودمەند بێ بۆ سەرجەم موسڵمانان و خوێنەران .

ستافی ماڵپەڕی وەڵامەکان

یەکەم: مانای ڕۆژوو لەڕووی زمانەوانی و شەرعییەوە

- ڕۆژوو لە زمانەوانییەوە :

واتە : خۆگرتنەوە .

- ڕۆژوو لە شەرعدا:

((بریتییە لەخۆ گرتنەوەیەکی تایبەت : کەئەویش خۆ گرتنەوەیە لەخواردن وخواردنەوە ، وجیماع کردن لە سپێدەوە تاوەکو مەغریب و لەگەڵ هەبوونی نییەت بەوەی کەبەڕۆژو دەبێت

دووەم : فەزڵ و پاداشت و تایبەت مەندییەکانی ڕۆژوو

بێگومان ڕۆژوو چەند ڕێز و فەزڵ و تایبەتمەندییەکی هەیە ، لەوانە :

١- ڕۆژوو یەکێکە لەو کردەوانەی کەخودا پەیمانی داوە بەهۆیەوە لەخاوەنەکەی خۆش بێت و پاداشتێکی گەورەی بداتەوە .

٢- ڕۆژوو خێرێکی گەورەیە بۆ موسوڵمان گەر بزانێت .

٣- ڕۆژوو هۆکارێکە لەهۆکارەکانی بەدەست هێنانی تەقوا وخۆ پارێزی

٤- ڕۆژوو پارێزەرە ، ومرۆڤی موسوڵمان خۆی پێ دەپارێزێت لەئاگر .

٥- ڕۆژوو پارێزەری مرۆڤە لە شەهەوات و ئارەزووەکان .

٦- بەڕۆژوو بوونی یەك ڕۆژ لەپێناو خوادا حەفتا ساڵ مرۆڤ لەئاگری دۆزەخ دوور دەخاتەوە

٧- بەرۆژوو بوونی یەك ڕۆژ لەپێناو خوادا بەقەد دووری نێوان ئاسمان وزەوی مرۆڤ لەئاگری دۆزەخ دوور دەخاتەوە .

٨- ڕۆژوو ئامۆژگاری پێغەمبەرە صلى الله عليه وسلم ،و هاوشێوەی نییە

٩- ڕۆژوو خاوەنەکەی لەدەرگای ڕەیانەوە دەکاتە ژوورەوە بۆ نێو بەهەشت

١٠- ڕۆژوو دەبێتە هۆی سڕینەوەی تاوانەکان .

١١- پاداشتی ڕۆژووانان پاداشتێکی دیاری نەکراوە :

١٢- ڕۆژووان دوو خۆشی بۆ هەیە :

١٣- بۆنی دەمی ڕۆژووان لەلای خوا لە بۆنی میسك خۆشترە :

١٤- ڕۆژوو ولەگەڵ قورئانی پیرۆزدا دەبنە شەفاعەت کار بۆ خاوەنەکەیان لەڕۆژی دواییدا .

١٥- ڕۆژوو دەبێتە هۆی بەدەستهێنانی چەند ژوورێکی بەرزی لەنێو بەهەشتدا .

* * * * * * *

سێیەم : سوود و قازانجەکانی ڕۆژوو لەڕووی شەرع و تەندروستیەوە

یەکەم : لە ڕوی ئاینیەوە :

* نەفسمان پاك ڕائەگرێ و خۆیشمان ئەپارێزێ و ئاگری شەهوەت لە جەستەمان ئەکوژێنێتەوە، بە مەش لە ئەنجامدانی تاوانی گەورە ئەمانپارێزێت و تاوان کەمتر ئەکەین.

* تۆوی ڕحمەت و بەزەیی لە هۆش و ویژدان و دڵەکانمان ئەنێژێ و فێری ئارامگرتنمان ئەکات.

* وامان لێدەکات هەردەم هەژارانمان لە یاد بێت و دەستی یارمەتیان بۆ درێژ بکەین.

* فێری چاکە کاریمان ئەکات و لە درۆ و دوو ڕووی و زمان پیسی ئەمان پارێزێ.

* فێری لە خوا ترسان و خوا پەرستی ڕاستەقینەمان ئەکات.

* دڵەکانمان نەرم ئەکا و گوێیەکانمان ڕائەهێنێ بۆ زیاتر گوێگرتن لە قورئان و ئامۆژگاری.

* باشترین ڕێگایە بۆ ڕزگار بوون لەتاوان.

* لە پلانە هەمیشەییەکانی شەیتان ئەمانپارێزێ.

* هۆکارێکە بۆ چونە بەهەشت و لێخۆشبوونی پەروەردگار لێمان.

دووەم : لە ڕوی تەندروستیەوە :

جەستەمان لـــە چەندین نەخۆشی ئەپارێزێت: هەروەك دکتۆر (عبدالعزیز أحمد) لە وتارێکی دا ئەڵێت: ((بە شێوەیەکی زانستیانە دەرکەوتوە کە ڕۆژوو وەسیلەیەکی سروشتی یە بۆ پاراستنی لەش لەهەندێ دەرد و نەخۆشی، ئەمەش لەژیانی یەکە یەکەی ئەو خەڵکەدا

بەدی دەکرێت)، هەروەها لەپاش تاقیکردنەوەیەکی زۆر لە سەر ئاژەڵ و گیاندارانی تردا دکتۆر (روجية) گەیشتە ئەم ئەنجامە: ئەو گیاندارانەی بۆ ماوەیەکی دیاریکرا و خواردن و خواردنەوەیان لێ قەدەغە بکرێت بەرگری و بەرەنگاریان بۆ نەخۆشی زۆرتر دەبێت تا لەپێش قەدەغە کردنەکە.

چوارەم : چاکە و تایبەتمەندیەکانی مانگی ڕەمەزان

ڕەمەزان مانگی خێر و بەرەکەتە ، خوای پەروەردگار چەندین چاکە و فەزڵی ئاشکرای پێ بەخشیوە ، ئەوەش ئەم شێوانەی خوارەوەیە :

١ ـ خوای گەورە قورئانە پیرۆزەکەی ناردۆتە خوارەوە:

٢ ـ شەیتانەکانی تێدا کۆت و زنجیر دەکرێن .

٣- دەرگاکانی دۆزەخ دادەخرێن .

٤- دەرگاکانی بەهەشت دەکرێنەوە .

٥ ـ بوونی شەوی قەدر (ليلة القدر) تیایدا:

٦- ڕەمەزان مانگی وەڵامدانەوەی پاڕانەوەکان و ڕزگار بوونە لە ئاگر:

٧- ڕەمەزان مانگی سڕینەوەی تاوانەکانە :

٨- مانگی ڕەمەزان گەورەترینی کاتەکانە کە تێیدا خوای گەورە لە تاوانەکان دەبورێت :

٩- گەیشتن بەمانگی ڕەمەزان وبەڕۆژوو بوون تیایدا دەبێتە هۆی بەرز بوونەوەی پلەی کەسی باوەڕدار :

١٠- ماڵ بەخشین لەمانگی ڕەمەزاندا خێری زۆر ترە لەمانگەکانی تر،

پێنجەم : حوکمی ڕۆژوو گرتنی مانگی ڕەمەزان

ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان واجبە بەبەڵگەی قورئان وفەرموودە و کۆدەنگی زانایان لەسەر هەموو موسوڵمانێکی باڵغی عاقڵی ،وموقیم ،واتە : لەسەفەردا نەبێت ، وهیچ ڕێگریەك نەبێت لەبەردەم بەڕۆژوو بوونیدا ، وەك سوڕی مانگانە ، یان زەیستانی (منداڵ بوون)

شەشەم : هاتن و سابت بوونی مانگی ڕەمەزان و کۆتایی هاتنی

هاتنی مانگی ڕەمەزان بەیەکێك لەم دوو شتە جێگیر دەبێت :

١- بینینی مانگی ڕەمەزان هەرچەند تەنها کەسێکیش بینیبێتی بەمەرجێك ڕاستگۆ وجێی سیقە و عادل بێت .

٢- تەواو کردنی مانگی شەعبان ، واتە : هەرکە (٣٠) ڕۆژ لەمانگی سەبان تەواوکرا ئەوا ڕەمەزانە هەرچەندە مانگی مانگی ڕەمەزانیش نەبینرابێت .

وەهەروەها ڕەمەزان تەواو دەبێت بە :

١- یان بینینی مانگی شەوال هەرچەندە دوو کەسی ڕاستگۆ و جێی سیقەش بن ، واتە : بۆ تەواو بوونی مانگی ڕەمەزان پێویستە دوو کەسی ڕاستگۆ شایەتی ئەوە بدەن کە مانگی شەوالیان بینیوە .

٢- یاخود تەواو کردنی مانگی ڕەمەزان ، واتە : هەرکە (٣٠) ڕۆژ لەڕەمەزان تێپەڕی ئەوا تەواو دەبێت هەرچەند مانگی شەوالیش نەبینرابێت

حەوتەم : جۆرەکانی ڕۆژوو

ڕۆژوو دەبێتە چوار بەشەوە ، بەم شێوەیەی لای خوارەوە :

جۆری یەکەم : ڕۆژووی فەرز

ئەویش ڕۆژوی مانگی ڕەمەزانە

جۆری دووەم : ڕۆژوی واجب

کەئەویش کەفارەتە و بەهۆی کەفارەتی هەندێ شتەوە مرۆڤ بەڕۆژو دەبێت

جۆری سێیەم : ڕۆژووی نەزر

ئەم جۆرە لەڕۆژوو واجب نی یە لەئەسڵدا بەڵام مرۆڤ خۆی لەسەر خۆی واجبی دەکات .

جۆری چوارەم : ڕۆژووی سونەت

* * * * * * *

هەشتەم : شەرت و مەرجەكانی ڕۆژوو

شەرتەكانی واجب بوونی ڕۆژوو شەش دانەن : ڕۆژوو واجبە لەسەر هەموو موسوڵمانێكی بالغ ، وعاقڵ ، بەتوانا ، لەماڵ بێت ، واتە : لەسەفەردا نەبێت ، یەكێك لەڕێگرییەكانی ڕۆژوو نەبێتە ڕێگر لەبەردەم بەڕۆژوو بوونیدا وەك سوڕی مانگانە ، یان زەیستانی (منداڵ بوون)

نۆیەم : پایە و ڕوكنەكانی ڕۆژوو

بێگومان ڕۆژوو دوو ڕوكن وپایەیی هەیە كە لەسەری بونیاد دەنرێت ، بەم شێوەیەیی لای خوارەوە :

ڕوكنی یەكەم : نیەت هێنان ، كە شوێنی نیەت دڵە نەك زمان

ڕوكنی دووەم : خۆ گرتنەوە لەهەموو ئەو شتانەی ڕۆژوو دەشكێنن لەكاتی بانگی بەیانییەوە تاوەكو ئاوا بوونی خۆر

* * * * * * *

دەیەم : ئەوانەی كە بۆیان هەیە بەڕۆژوو نەبن لە ڕەمەزاندا

ئەوانەی كە بۆیان هەیە بەڕۆژوو نەبن لە ڕەمەزاندا بریتین لە :

١- ڕێبوار (مسافر) :

٢ ـ نەخۆش :

٣ ـ ئەو ئافرەتانەی كە لە بێنوێژدان یان لە زەیسانیدان واتە : خوێنی دوای منداڵ بوون

٤ ـ پیاو و ئافرەتی بەتەمەن :

٥ ـ ئافرەتی سك پڕو شیردەر :

٦- ئەو كەسەی كە زۆری لێدەكرێت ڕۆژوەكەی بشكێنێت :

٧- كەسێك پێویستی بەشكاندنی ڕۆژوو بێت بۆ ئەوەی كەسێك ڕزگار بكات لە مردن :

٨- كەسێك برسێتی وتینوێتی زۆری بۆ بێنێت بەشێوەك بترسێت زیانی پێ بگات وبمرێت :

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

یانزەیەم : بەتاڵکەرەوەکانی ڕۆژوو

زۆر شت هەن پێویستە ڕۆژووان لێیان دوور بکەوێتەوە ، چونکە ئەگەر ئەو شتانە لە ڕۆژانی ڕەمەزان دا ئەنجام بدات ڕۆژووەکەی بەتاڵ دەبێتەوە و تاوانەکانی زۆر دەبن ، ئەو شتانە ئەمانەن :

١ ـ خواردن و خواردنەوە بە ئەنقەست :

٢ ـ خۆڕشانەوەی بە ئەنقەست

٣ ـ بێ نوێژی و زەیستانی

٤ ـ دەرزی لێدانێك مەبەست پێی خواردن پێدان بێت

٥ ـ جووت بوون لەگەڵ خێزان دا :

٦ - دەرچوونی مەنی بەئارەزوو ، جا بەهۆی ماچ کردنەوەوە بێت یاخود بەدەس لێدان ، یاخود دەستپەڕ ،

٧- نیەتی شکاندنی ڕۆژوو ، هەرکەسێك نیەتی شکاندنی ڕۆژوو بێنێت ئەوا ڕۆژووەکەی دەشکێت ؛ چونکە نییەت یەکێکە لەڕوکنەکانی ڕۆژوو

٨ : هەڵگەڕانەوە لەدین وکافر بوون :

* * * * * * *

دوانزەیەم : مەرجەکانی ئەو شتانەی کەڕۆژوو دەشکێنن

مەرجە ئەو شتانەی کەڕۆژوو دەشکێنن جگە سوڕی مانگانە وخوێنی منداڵ بوون سێ مەرجی تێدابێ

مەرجی یەکەم : کەسەکە عیلمی هەبێت و بزانێ ڕۆژوو بەو شتە دەشکێت

مەرجی دووەم : دەبێ لەبیری بێت ولەبیری نەچوبێت ، جا ئەگەر بەلەبیرچوونەوە شتێکی خوارد ئەوا ڕۆژووەکەی سەحیحە وهیچ کێشەی نی یە وقەزا کردنەوەی لەسەر نی یە

مەرجی سێیەم : بەکەیفی خۆی خواردنەوەکە بخواتەوە وزۆری لێ نەکرابێت ، جا ئەگەر بەزۆر ئەو شتەی پێ کرا کەڕۆژوو دەشکێنێت ، ئەوا ڕۆژووەکەی تەواوە وهیچ کەفارەتێکی لەسەر نی یە .

* * * * * * *

سیانزەیەم : قەدەغەکراوەکانی ڕۆژوو

چەند شتێك هەیە پێویستە ڕۆژووان لێ ی دوور بکەوێتەوە :

بزانە ـ ئەی بەندەی سەرکەوتوو بۆ گوێڕایەڵی پەروەردگار پایە بەرز ـ کە ڕۆژووان ئەو کەسەیە ئەندامەکانی بە ڕۆژوو بن لە تاوان و زمانیشی لە درۆکردن و ووتەی پڕو پووچ و ناڕەوا ، وە خۆشی بگرێتەوە لە خواردن و خواردنەوەو جووت بوون لەگەڵ خێزانی ، ئەگەر قسەیشی کرد ووتەیەك نالّی روشینەری ڕۆژووەکەی بیت ، وە کردەوەیەکیش ناکات ڕۆژووەکەی بەتاڵ بکاتەوە .

چواردەیەم : ئادابە سوننەتەکانی ڕۆژوو

ڕۆژوو کۆمەڵێك ئادابی هەیە کە سوننەتە موسڵمانی ڕۆژووان پارێزگاری لێ بکات و کردەوەی پێ بکات بۆ ئەوەی پاداشت و خێرێکی زۆری دەست بکەوێت ئەو ئادابانەش بریتین لە :

١- پارشێو کردن

٢- بەربانگ کردن

٣- زۆر خوێندنی قورئان و زیکر و دوعا کردن ، و نوێژ کردن ، و خێر کردن ، وعومرە کردن .

٤- کات نەکوشتن بە شتی بێ سوود

٥- نوێژی تەڕاویح لەگەڵ جەماعەتدا

٦- خۆی بڕازێنێتەوە بەڕەوشتی سەلەف وپێشینان ،

٧- باش وایە بۆکەسی ڕۆژووەوان گەر کەسێك جوێنی پێ دا بڵێت : من بەڕۆژووم

٨- شوکری نیعمەتی خودا بکات لەسەر ئەوەی حودا تەوفیقی داوە لەسەر ڕۆژوو گرتن و کاری بۆ ئاسان کردووە وگەیاندوویەتی بەڕەمەزان

٩- سیواك کردن ، سیواك کردن لەهەموو حاڵەتێکدا سوننەتە بۆ کەسێك بەڕۆژوو بێت یاخودا

پانزەیەم : ئەو شتانەی کەباش نین کەسی بەڕۆژو ئەنجامیان بدات

لەو شتانەی کەباش نییە ڕۆژووەوان ئەنجامیان بدات بریتن لە :

١- زیادەڕەوی لەئاو لەدەم ولوت وەردان:

٢- ماچ کردنی خێزان ، باش نییە بۆ کەسێك کەئارەزوی بجوڵێت ماچی خێزانی بکات

٣- دەست لێدان ، وباوش پیا کردن ، وئەو شتانەی کەدەبنە هۆی جووت بوون :

٤- قوت دانی بەڵغەم

٥- تام کردنی خواردن بەبێ ئەوەی پێویستی بەتام کردنی هەبێت ،

٦- ویساڵ کردن کەئەویش نەشکاندنی ڕۆژووە ونەخواردنەوە ی خواردن وخواردنەوەیە بۆ ماوەی دوو یاخود سێ ڕۆژ

شانزەیەم : ئەو شتانەی کە حەڵاڵە بۆ ڕۆژووان

١ ـ ڕۆژووان دەتوانێ بە لەش گرانیەوە ڕۆژ بکاتەوە :

٢ ـ سیواك کردن :

٣ ـ ئاو ڕادانە ناو دەم و لووت :

٤ ـ ماچ کردن و دەست بازی بۆ ڕۆژووان :

٥ ـ تاقی کردنەوەی (تەحلیل کردنی) خوێن و دەرزی لێ دانێك مەبەست لێ ی خواردن پێدان نەبێت

٦ ـ کەڵەشاخ کردن (الحجامە) :

٧ ـ چێژ (تام) کردنی خواردەمەنی

بەڵام ئەم کارە بە مەرجێك ئەبێ خواردنەکەی نەڕواتە قورگەوەوە

٨ ـ کل (سورمە) کردن و قەترە و هاوشێوەکانی لەو شتانەی کە دەکرێتە چاوەوە :

٩ ـ ئاوی سارد کردن بە سەر سەردا و خۆشۆردن :

✼ ✼ ✼ ✼ ✼ ✼ ✼

حەڤدەیەم : قەزا کردنەوە و فیدیەی ڕۆژوو و کەفارەت

یەکەم: ئەوانەی کە قەزاکردنەوەیان لەسەرە چوار کۆمەڵن

١- نەخۆشێك كە ئومێدی چاکبوونەوەی هەبێ.

٢- گەشتیار« موسافیر».

٣- ئافرەتێك لە بێنوێژیدا بێ.

٤- ئافرەتێك لە زەیستانیدا بێ.

دووەم: ئەوانەی تەنها فیدیەیان لەسەرەو، قەزایان لەسەر نییە پێنج کۆمەڵ خەڵکن:

١- پیرەمێرد .

٢- پیرەژن.

٣- ئافرەتی حامیلە..

٤- ئافرەتی شیردەر .

٥- نەخۆشی بەردەوام.

سێیەم کەفارەت

هەرکەسێك لەگەڵ خێزانیدا جووت ببێت لەمانگی ڕەمەزاندا ، ئەوا چوار شتی لەسەر واجب دەبێت :

١- کەفارەت ، کەئەویش بەم شێوەیەیە :

أ - ئازادکردنی بەندەیەکی باوەڕدار ،

ب- گەر بەندە نەبوو ئەوا پێویستە دوو مانگ بەسەر یەکەوە بەڕۆژوو بێت

ج- جا ئەگەر نەی توانی دوو مانگ بەسەر یەکەوە بەڕۆژوو بێت ؛ ئەوا خواردنی شەست هەژار دەدات

٢- بەنیسبەت باقی ئەو ڕۆژەی ماوە کەجیماعی تیادا کردووە ، پێویستە بەڕۆژوو بێت ونابێت ئەو شتانە بکات کەڕۆژوو دەشکێنن ویاخود خوردن وخواردنەوە بخوات وبخواتەوە ؛ چونکە بەبێ عوزرێکی شەرعی ڕۆژووی شکاندووە ، بۆیە هیچ ڕوخسەیێك نایگرێتەوە .

٣- پێویستە جگە لەو دوومانگە ئەو ڕۆژەش بگرێتەوە کەجیماعی تیادا کردووە

٤- پێویستە لەسەری تەوبە بکات و داوای لێخۆش بوون بکات لەخودا

❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊ ❊

هەژدەیەم : نوێژی تەراویح

یەكەم: واتای نوێژی تەڕاویح :

نوێژی تەڕاویح بۆیە ناو نراوە بەو ناوەوە ؛ چونكە لەدوای هەر چوار ڕكاتێك ئیسارەحەت دەكرێت.

جا نوێژی تەڕاویح لەیەكەم شەوی ڕەمەزانەوە دەس پێ دەكات ،

دووەم : نوێژی تەڕاویح سوننەتێكی تەئكید لێكراوە

سێیەم : فەزڵ وڕێزی نوێژی تەڕاویح :

كاتێ موسوڵمان نوێژی تەڕاویح بكات باوەڕی وابێ كەحەقە و وچاوەڕێی پاداشت بێت لەخودا ، وتەنها مەبەستی خودا بێت ، ئەوا پاداشتێكی گەورەی دەس دەكەوێت

چوارەم : دروستیەتی نوێژی تەڕاویح بەجەماعەت :

پێنجەم : ژمارەی ڕكاتەكانی :

(عائشە) ـ ڕەزای خوای لێبێت ـ فەرموویەتی :

پێغەمبەری خوا صلى الله علیه وسلم لە یازدە ركات زیاتری نەدەكرد لە ڕەمەزاندا و جگە لە ڕەمەزانیش دا .

شەشەم : كاتی نوێژی تەڕاویح دوای نوێژی عیشایە لەگەڵ دوو ڕەكاتە سوننەتەكەی دوای عیشا ، پاشان نوێژە تەڕاویحەكەی دەكات

نۆزدەیەم : هەڵەی هەندێك لەڕۆژووەوانان

هەندێ لەڕۆژووەوانان توشی هەندێ هەڵە دەبن ڕەنگە ببێتە هۆی كەمبوونەوەی پاداشتەكەیان ، وكاریگەری دەبێت لەسەر تەواوی ڕۆژووەكانیان ، یاخود كارێك دەكەن پێچەوانەی مەبەستی ڕۆژووە و ڕێز وفەزڵی ڕۆژووەكانیان كەم دەبێتەوە ، جا هەندێ لەو سەرپێچیانە :

١- فێر نەبوونی ئەحكامەكانی ڕۆژوو

٢- شەرم نەكردن لەخودا و نەپاراستنی زمان و چاو و دەست لە تاوان و خراپە

٣- ئیسراف و زێدەڕەوی و بەفیرۆدانی ماڵ لەشتی بێ هودەدا

٤- تەكلیف كردنی كەس وكار بەوەی خواردن وخواردنەوەیەكی زۆر ئامادە بكەن

٥- خەوتن لەكاتی پارشێو كردندا ، بەشێوەیەك خۆی بێبەش دەكات لە باشترین شت لەو كاتە پیرۆزەدا كە داوای لێخۆش بوون كردنە

٦- نەكردنی نوێژی بەیانی ، یاخود بەجوانی نەیكات ویاخود پیاوان نوێژ لەماڵەوە بكەن ونەچن بۆ مزگەوت

٧- زۆر خەوتن لەڕۆژدا ، حەتمەن ئەم كارە پێچەوانەی سوننەتی خودایە

٨- بەفیرۆ دانی كات لەنێوان خەوتن ، وتی وتیدا ،

٩- ئیهماڵ كردنی قورئانی پیرۆز ، وبێ بەش بوون لەپاداشتەكەی

١٠- دوعا نەكردن لەكاتی ڕۆژوو شكاندندا وبەگشتی لەكاتی بەڕۆژوو بووندا

١١- نەكردنی نوێژی مەغریب لەمزگەوت وخۆ خەریك كردن بەشكاندنی ڕۆژووەوە

١٢- نەكردنی نوێژی تەراویح نە لەمزگەوت بەجەماعەت و نەلەماڵ بەتەنها

١٣- شەو درەنگ خەوتن

١٤- بەپەلە ئەنجام دانی نوێژی تەڕاویح

بیستەم : شەوی قــەدر

١ـ فەزڵی شەوی قەدر:

بەسە بۆ پایەی شەوی قەدر کە چاکترە لە هەزار مانگ،٢

٢ـ کاتی شەوی قەدر

ئەوەمان پێ گەیشتووە لە پێغەمبەری خواوە صلی الله علیه وسلم کە ئەو شەوە شەوی بیست و یەك، و شەوی بیست سێ، و شەوی بیست و پێنج، و شەوی بیست و حەوت، و شەوی بیست و نۆ، وە شەوی کۆتایی مانگی ڕەمەزانە.

٣- نیشانەکانی ئەم شەوە

شەوی قەدر شەوێکی بێ دەنگ و ڕوونە، نە گەرمە و نەسارد، خۆری بەیانیەکەی لاواز و سور دەبێ.

* * * * * * *

بیست و یەک : مانەوە لە مزگەوت بۆ خوا پەرستن (الإعتكاف)

پێشەوا ابن عثيمين (بە ڕەحمەت بێت) دەڵێت: ئیعتیکاف واتە: پەیوەست بوون بەمزگەوتەوەو خۆتەرخانکردن بۆ خواپەرستی، کەئەوەش سوننەتێکی جێگیرەو بەڵگەی قورئان وفەرموودەی لەسەرە .

مەبەست لە مانەوە لەمزگەوت بۆ خواپەرستی:

مەبەست لە ئیعتیکاف ئەوەیە موسڵمان لە مزگەوتێك لە ماڵەکانی خوادا بمێنێتەوە بۆ خواپەرستی وگوێڕایەڵی کردنی خوای پەروەردگار، ئەوەش لەبەر دەستکەوتنی پاداشت وفەزڵ و گەیشتن بە شەوی قەدر،

❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋

بیست و دوو : فەزڵ و تایبەتمەندی و ئەركەكانی دە شەوی كۆتایی ڕەمەزان

ئەم دە شەوەی كۆتایی تایبەتمەندی زۆری هەیە لەوانە:

یەكەم: دابەزینی قورئان تێیدا:

دووەم: شەوی قەدر:

لەگەڵ ئەوەی كە قورئان مەزن وگەورەیە، لەشەوێكی گەورەومەزنیشدا هاتۆتە خوارەوە، كە خوای بەرزوبڵند گەورەوشكۆداری كردووەو ناوی لێناوە: (لیلة القدر) واتە: شەوی بەڕێز كە خاوەنی پلەوپایەیەكی بەرزو بڵندە

سێیەم: چوونە ناو مەككەو تێكشكانی كوفر وبێباوەڕی:

لە تایبەتمەندیەكانی ئەم دە شەوە بریتیە لە دەركەوتنی حەق وڕاستی وداڕمان وپووچەڵبوونەوەی باتڵ، لەم كاتەدا موسڵمانان چوونە ناو مەككەوەو لەدەست بێباوەڕان ڕزگاریان كرد

چوارەم: زۆر تێكۆشان و هەوڵدان لە عیبادەت وخواپەرستیدا:

لە تایبەتمەندیەكانی تری ئەم دە شەوە ئەوەیە كە پێغەمبەری خوا (صلى الله علیه وسلم) زیاتر لە كات وڕۆژەكانی تر هەوڵی دەداو تێكۆشانی دەكرد لە خواپەرستیدا.

بیست و سێ : زەکاتی سەرفترە

١ ـ حوکمەکەی :

زەکاتی سەرفترە فەرز و واجبە

٢ ـ لەسەر کێ واجب دەبێ ؟

زەکاتی سەرفترە (واجب) دەبێ لەسەر هەموو بچووک و گەورە و نێرینە و مێ ینە و ئازاد و بەندەیەک لە موسڵمانان

٣ـ پیاو لە جیاتی کێ دەیدا ؟

موسوڵمان سەرفترە دەدات بۆ خۆی و هەموو ئەوانەی کە نەفەقەیان لە سەریێتی لە بچووک و گەورە و نێر و مێ و ئازاد و بەندە

٤ ـ بە کێ دەدرێت ؟

سەرفترە تەنها دەدرێت بەو کەسانەی کە شایستەن ، ئەوانیش تەنها بریتین لە هەژار و کەم دەستەکان

٥ ـ کاتەکەی :

یەکەم : زەکاتی سەرفترە لە دوای خۆر ئاوابوونی ئێوارەی شەوی جەژن واجب و فەرز دەبێت .

دووەم : وە باشتر و سوننەت وایە پێش دەرچوونی خەڵکی بۆ نوێژی جەژن ببەخشرێت

سێیەم : بەڵام روخسەت و ڕێگە دراوە بە ڕۆژێك یان دوو ڕۆژ یان سێ ڕۆژ پێش جەژن بدرێت بەو کارمەندانەی کە هەڵدەسن بە کۆکردنەوەی .

٦ ـ حیکمەت لە سەرفترە :

خوای دانا و زانا سەرفترەی فەرز کردووە بۆ پاک کردنەوەی ڕۆژووان لە ووتەی پڕوپوچ و کرداری خراپە ، وە بۆ ئەوەی خواردنێکیش بێت بۆ فەقیر و هەژاران

٧ ـ چی دەدرێ بۆ زەکاتی سەرفترە ؟

زەکاتی سەرفترە دەبێت تەنها بە خواردن (طعام) بدرێت ، لەو جۆرە خواردنانەی کە خەڵکی هەر سەردەمێک دەیخوات

٨ ـ بـڕەکەی :

أ ـ یەک (صاع) واتە چوار گوێل (مُد) دەدرێت بۆ سەرفترەی هەر نەفەرێک ، بە کێشانەش نزیکەی دووکیلۆ و نیو دەکات بە پێوەری ئێستا.

٩ ـ پارەدان بۆ سەرفترە دروست نییە و دەبێت تەنها خواردن بدرێت نەک پارە :

سەرفترەدان لە سەردەمی پێغەمبەردا (صلى الله عليه وسلم) بە خواردن و قوتی ئەو سەردەمە دراوە نەک بە پارە ، وە لە مەزهەبی ئیمامی (شافعي)دا پەیڕەوی سوننەتی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) کراوە تێیدا و دەبێت تەنها خواردن بدرێت بە سەرفترە و پارە نابێت و دروست نییە .

١٠- ئەو خاڵانەی کە پێچەوانەی سوننەتی پێغەمبەری خوایە صلى الله عليه وسلم لە سەرفترەداندا :

وەک بیرخستنەوەیەک موسڵمانان زیاتر لەم خاڵانەی خوارەوەدا پێچەوانەی سوننەتی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەکەن لە سەرفترەداندا :

یەکەم : پارەدان لە جیاتی خواردن !

دووەم : پێش خستنی سەرفترەدان زیاتر لە ڕۆژێک یان دوو ڕۆژ یان سێ ڕۆژ پێش جەژن ! یان دوا خستنی بۆ دوای جەژن !

سێیەم : تایبەت کردنی سەرفترەدان بە شێخ و مەلا و فەقێ ! چونکە سەرفترە تەنها حەقی هەژارەکانە و بەس ، وە تایبەت نییە بە شێخ و مەلاوە .

کۆکردنەوەی : ستافی وەڵامەکان

✼ ✼ ✼ ✼ ✼ ✼ ✼